

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET ROTTNEBYSKOGEN

SYFTE MED SÄKERSTÄLLANDE OCH SKÖTSEL AV NATURRESERVATET

Det ena syftet med reservatet är att bevara och öka den biologiska mångfalden genom att dels bevara och utveckla en talldominerad barrskog av hög ålder och dels att utveckla övriga delar av området mot större åldersvariation och ökat inslag av lövträd. De regionalt hotade och nationellt rödlistade arter som finns i området ska kunna fortleva. Det andra syftet med reservatet är att tillgodose det rörliga friluftslivets behov av ett tätortsnära skogsområde med en variationsrik natur.

Bevarandet och ökandet av den biologiska mångfalden ska prioriteras vid skötseln av de yttäckande skötselområdena (se nedan under rubrik ”Skötselområden för biologisk mångfald”) samtidigt som friluftslivsaspekterna ska prioriteras i anslutning till nätverket av markerade gång-, rid- och cykelvägar och vid övriga anordningar för det rörliga friluftslivet (se nedan under ”Skötselområden för friluftsliv”).

Syftena ska nås genom att:

Den äldre talldominerade skogen skyddas mot produktionsinriktat skogsbruk och utvecklas för att öka den biologiska mångfalden
Delområden utvecklas mot en större åldersvariation och ökad lövinblandning
Stigar och friluftslivsanordningar iordningställs enligt skötselplanen

För att kontrollera att syftena uppnås ska uppföljning göras av skötselplanens kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus.

SKÖTSELOMRÅDEN FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD

Generella riktlinjer för skötseln

Området används i stor omfattning för rekreation och friluftsliv. För att minimera risken att fallande träd skadar besökare välts, fälls eller dras döda eller döende träd omkull i riktning från stigar och anläggningar, när detta är påkallat. En bedömning ska göras i varje enskilt fall om det verkligen behövs. Då ett av syftena med reservatet är att bevara den biologiska mångfalden och då stående död ved är en begränsad faktor i skogen idag för

mångfalden så är det viktigt att träden får stå kvar om det är förenligt med friluftslivet.

Områdets karaktärsdrag idag är den äldre tallskogen och målsättningen är att även de yngre bestånden ska få liknande karaktär. För att bibehålla och utveckla den här karaktären bör granföryngring begränsas genom viss granröjning i alla skötselområden. I någon mindre del av området med friskare karaktär, som t.ex. södra delen av S 2:1, finns det redan idag äldre gran och där bör en större andel gran kunna tillåtas. En översyn av granföryngringen bör göras med omkring 20 års mellanrum.

Uppsättning av fågelholkar eller konstgjorda fågelbon (t.ex. för rovfåglar) är möjligt att utföra till viss utsträckning inom hela området under förutsättning att inte spik eller trådar eller annat som kan skada träden användas.

Skötselområde 1: Tallskog av varierad ålder

Beskrivning

Området som är cirka 1,8 ha utgörs av en åldersmässigt varierad tallskog på skarp ristyp med relativt korta äldre tallar. Området är genomhugget i varierande grad, delvis hällmarksartat och jorddjupet är grunt. Föryngring av tall förekommer. Inom området finns ett vindskydd.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Trädskiktet ska till omkring 90 % utgöras av tall. Mängden stående och liggande död ved ska på naturlig väg öka vilket innebära att antalet hålträd ökar liksom mängden vedlevande svampar och insekter.

Riktlinjer för skötseln

Skogen lämnas huvudsakligen för fri utveckling. Efter omkring 20 år ses behovet över av friställning av avvikande gamla tallar. En viss röjning kan göras vid behov för att bevara karaktären av gammal tallskog och gynna vissa individer som får växa in i beståndet. Röjningrester samlas ihop och bränns på lämplig plats inom reservatet. Behovet av röjning ses över med fem års mellanrum.

Äldre och avvikande träd, t.ex. en 300-årig tall som finns i området, bör friställas. Det befintliga vindskydd, som rasat ihop ses som en resurs av död ved och lämnas till hugade nedbrytare.

Skötselområde 2: Äldre tallskog

Beskrivning

Området är cirka 15 ha och är uppdelat i två delområden (S 2:1 och S 2:2). Skogen utgörs i huvudsak av knappt 200 år gamla tallar och skogstypen är av torr till skarp ristyp med kråkbär, lingon, blåbär och med enstaka fläckar med skvattram. Renlavar finns ihop med alla sorters ris. Skogen är enskiktad, tämligen tät med dålig dimensionsutveckling och många träd är undertryckta vilket innebär att en självgallring pågår. Skogen är troligen likåldrig och träden är ofta påfallande grovbarkiga med högt upphissade kronor. Somliga lutar och träden är 22 – 24 m långa. Vissa träd är skadade

av törskatesvamp, andra har blixtskador eller andra smärre barkskador. Vissa förefaller ha gamla snöbrott, medan det är ont om färska lågor. Undantaget är 4-5 rotstälp från stormfällningen hösten 2001 i södra delen av delområdet S 2:2 där det också finns några mindre sandtag. I södra spetsen av S 2:1 finns även områdets största granar.

Östra delen av S 2:2 utgör en hylla med för friluftslivet trivsam tallskog av pelarsalstyp och en fin utsikt österut över Hosjön. Här går flera stigar och här finns ett vindskydd med en eldstad. En kraftledning följer slänten i öster parallellt med vägen. Längs kraftledningsgatan och ytan mellan kraftledningen och vägen finns uppslag av lövträd. Lövet är mest björk, men där finns även asp, rönn och sälg. Kraftledningsgatan röjs med jämna mellanrum av ledningsägaren.

Tallskogen i sydöstra hörnet av S 2:2 som innesluts av de gamla körvägarna i väster och söder samt Främsbackavägen i öster har betydligt mer underväxt av tall och löv än övriga delar.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Trädskiktet ska till omkring 90 % utgöras av tall. Mängden stående och liggande död ved ska på naturlig väg öka vilket innebära att antalet hålträd ökar liksom mängden vedlevande svampar och insekter.

Riktlinjer för skötseln

Skogen lämnas för i huvudsak fri utveckling. Avvikande gamla och grova träd som står i solexponerat läge kan behöva friställas. En viss röjning kan göras vid behov för att bevara karaktären av gammal tallskog och för att gynna vissa individer som får växa in i beståndet. Röjningsrester samlas ihop och bränns på lämplig plats inom reservatet. Behovet med röjning ses över med fem års mellanrum.

De avvikande grova gammeltallarna i partiet vid vägen i sydöstra hörnet av S 2:2 och i norra kanten av S 6 ska friställas. En äldre tall med stor skuggningseffekt i kanten på ängen tas bort. I kantzonen mot ängen röjs uppväxande sly bort med cirka 5 års mellanrum för att få fram odlingsröset och minska skuggningen av tallarna. I sydöstra delen där underväxten av tall och löv är stor friställs äldre tallar och en viss röjning av yngre träd utförs. Röjningen ska förutom friställande av äldre tallar även gynna vissa yngre individer av både tall och lövträd. Röjningsrester samlas ihop och bränns på lämplig plats inom reservatet. Behovet av ytterligare röjning ses över med 5 års mellanrum.

De tämligen grunda grus- eller sandtäckterna i södra delen av området hålls öppna med undantag av enstaka sälgar som lämnas. Även ytan hålls öppen och vid behov genomförs ny störning. Solbelysta färska ytor är attraktiva för somliga insekter, t.ex. vissa jordlöpare och gaddsteklar.

Kraftledningsägaren ska inför röjning eller liknande åtgärder samråda med Falu kommun.

Skötselområde 3: Fröträdställning av tall

Beskrivning

Området är cirka 2,7 ha och består av en tät fröträdställning med knappt 200-åriga tallar på skarp ristyp. Träden är 22 – 25 m långa och har en bättre dimensionsutveckling än tallarna i skötselområde 2. De har idag fått en ställvis tät underväxt av 5-8 meter långa ungtallar. I norra delen finns en torr tall med hackspettshål och i sydöstra hörnet finns en levande tall med två fruktkroppar av tallticka och några hackspettshål. I södra delen står enbart ungtall i en lucka.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Trädskiktet ska till omkring 90 % utgöras av tall. Mängden hålträd och träd med tallticka ökas genom att frötallarna får dimensionsutvecklas. Rätt skött finns här potentialen för den snabbaste dimensionsutvecklingen av äldre tall inom området. Detta ökar antalet häckande hålbyggare och insekter som gillar solexponerade grova gamla tallar.

Riktlinjer för skötseln

Dimensionsutvecklingen för frötallarna är huvudsyftet och detta åstadkoms genom att enstaka individer i tallföryngringen får utvecklas fritt, resten tas bort genom röjning. Röjningsrester samlas ihop och bränns på lämplig plats inom reservatet eller tas om hand på annat lämpligt sätt, t.ex. som ved till rastplatserna.

Skötselområde 4: Yngre tallskog med inslag av tallöverståndare.

Beskrivning

Området är cirka 3,5 ha och består av yngre tallskog (50-80 år) med enstaka tallöverståndare som är närmare 200 år. Skogstypen är torr till skarp ristyp. Skötselområdet består av två delar (S 4:1 och S 4:2).

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Trädskiktet ska till omkring 90 % utgöras av tall. Gynnsam bevarandestatus uppnås när beståndet flerskiktats och mer än en generation kan karaktäriseras som gammeltall. Mängden stående och liggande död ved ska på naturlig väg öka vilket innebär att antalet hålträd ökar liksom mängden vedlevande svampar och insekter.

Riktlinjer för skötseln

De äldre tallarna friställs så att deras dimensionsutveckling gynnas. Den yngre tallskogen gallras vid ett eller flera tillfällen och gallringen planeras och utförs så att en heterogenitet uppstår med t.ex. vissa ytor där löv får

etablera sig och vissa ytor med förtätningar av tall. En variationsrik miljö gynnar både upplevelsevärdet samt värdet för den biologiska mångfalden. Gallringsvirke samt grenar och toppar (GROT) tas ut ur reservatet. Gallringen och uttaget av virket samt GROT ska utföras så att markskadorna minimeras. Lågor och vindfällen lämnas orörda.

Skötselområde 5: Tallskogsdunge

Beskrivning

Området är cirka 2,7 ha och omges av en halvcirkelformad ”äng” mot väster och norr. Området ligger mittemot bergsmansgården Rottneby och rymmer vattentäkten till bergsmansgården. Här finns gammeltallar som är över 200 år och enstaka äldre lövträd av björk, asp och rönn samt lövunderväxt som även omfattar enstaka lönnplantor. En källbäck rinner från en av brunnarna ner i vägdiket. Här finns en del olvon. Fynd av grovticka har gjorts på en gammeltall som står i kanten på området mot Främsbackavägen.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Dungen får fortsätta att utvecklas till en blandskog av tall och lövträd men med talldominans. Äldre träd gynnas, såväl tall som lövträd, men samtidigt bör en återväxt av både tall och löv finnas.

Riktlinjer för skötseln

En viss röjning kan med 5-10 års mellanrum utföras för att gynna dimensionsutvecklingen på de äldre träden. Röjningen får inte utföras för hårt så att lövföryngring missgynnas. I kantzonen mot ängen friställs äldre träd i soliga lägen och en viss buskröjning utförs. Röjningsrester bränns på lämplig plats inom reservatet.

Brunnen ska förses med nytt lock så att djur eller människor inte riskerar att falla ned.

Skötselområde 6: Ängsmark (gammal åker)

Beskrivning av området

Området är cirka 1 ha och utgörs av en äng på tidigare åkermark som löper i en halvcirkelformad båge runt skötselområde 5. Ängen har inte slagits de senaste åren och är i den nordvästra delen stadd i igenväxning, framförallt genom rotskott av asp.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Ängen skall bevaras som en öppen plats med utsikt i söder mot Runn. Floran ska få utvecklas i takt med att ängen slås och att marken på sikt magras ur vilket gynnar konkurrenssvaga växter.

Riktlinjer för skötseln

Ängen slås årligen maskinellt och slaget gräs tas bort. Slåttern bör ske under slutet av juli till början av augusti men kan anpassas till behovet för det rörliga friluftslivet. På sikt när floran utvecklats kan det bli viktigare att slåttern sker under rätt tid på året (månadsskiftet juli-augusti).

Skötselområde 7: Blandskog av tall och löv

Beskrivning

Området är knappt 1 ha och ligger sydväst till väster om ängen. Genom området löper kraftledningen som delar området i två delar där det östra som gränsar mot ängen domineras av yngre lövträd medan det västra består av gamla tallöverståndare och lövträd. I norra delen i direkt anslutning till ängen finns ett mindre bestånd av aspar. I västra delen finns även viss självföryngring av ek. Kraftledningsgatan röjs med jämna mellanrum av ledningsägaren.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Området ska vara ett blandbestånd av tallar och lövträd. Naturliga processer får i huvudsak styra den fortsatta utveckling. Mängden stående och liggande död ved ska på naturlig väg öka vilket innebär att antalet hålträd ökar liksom mängden vedlevande svampar och insekter.

Riktlinjer för skötseln

Området lämnas för i huvudsak fri utveckling. En viss röjning kan tillåtas för att gynna återväxten av lövträd och tallar. Äldre träd av både löv och tall i kantzoner och i solexponerade lägen friställs om det är möjligt utan för mycket påverkan på annan trädvegetation.

Kraftledningsägaren ska inför röjning eller liknande åtgärder samråda med Falu kommun.

Skötselområde 8: Yngre tallskog med inslag av asp och äldre tallar

Beskrivning

Området är knappt 12,5 ha och domineras av en förhållandevis tät tallskog som är cirka 50 år. I vissa partier finns enstaka äldre tallar och i sydöstra delen finns ett mindre område med vätar och aspar (S 8:A).

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Trädskiktet ska domineras av tall men ett ökat inslag av löv ska gynnas. Gynnsam bevarandestatus uppnås när beståndet flerskiktats och mer än en

generation kan karaktäriseras som gammeltall och området innehåller en större andel löv än övriga delar av reservatet. Fördelningen bör vara omkring 80% tall och 20% löv. Området med vätar och aspar ska få fortsätta att utvecklas på egen hand. Mängden stående och liggande död ved ska på naturlig väg öka vilket innebär att antalet hålträd ökar liksom mängden vedlevande svampar och insekter.

Riktlinjer för skötseln

De äldre tallarna friställs så att deras dimensionsutveckling gynnas. Den yngre tallskogen gallras vid ett eller flera tillfällen och gallringen planeras och utförs så att en heterogenitet uppstår med t.ex. vissa ytor där löv får etablera sig och vissa ytor med förtätningar av tall. En variationsrik miljö gynnar både upplevelsevärdet samt värdet för den biologiska mångfalden. Gallringsvirke samt grenar och toppar (GROT) tas ut ur reservatet. Gallringen och uttaget av virket samt GROT ska utföras så att markskadorna minimeras. Lågor och vindfällen lämnas orörda.

Skötselområde 9: Fröträdställning av tall

Beskrivning

Området är knappt 1 ha och består av en fröträdställning med underväxt av cirka 15 år gamla tallar. Området kan användas för kolmilning av skolan.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Trädskiktet ska domineras av tall men ett ökat inslag av löv ska gynnas. Gynnsam bevarandestatus uppnås när beståndet flerskiktats och mer än en generation kan karaktäriseras som gammeltall och området innehåller en betydande andel av löv. Fördelningen bör vara omkring 80% tall och 20% löv.

Mängden stående och liggande död ved ska på naturlig väg öka vilket innebär att antalet hålträd ökar liksom mängden vedlevande svampar och insekter.

Riktlinjer för skötseln

Fröträd som idag står skuggat av ungs skogen friställs om det innebär att de blir solexponerade. En viss röjning av tallföryngringen kan utföras vid behov för att gynna de äldre tallarna och vissa individer av de yngre. Vid röjningen ska hänsyn tas så att även lövträd och lövföryngring gynnas. Röjningsrester samlas ihop och bränns på lämplig plats inom reservatet.

På sikt kan beståndet behöva gallras och gallringen utförs då efter samma riktlinjer som för gallringen i skötselområde 8.

Skötselområde 10: Kraftledningsgata

Beskrivning

Området utgörs av en kraftledningsgata som med jämna mellanrum röjs av ledningsägaren.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Eftersom skötseln av kraftledningsgatan ligger utanför Falu kommuns kontroll anges inga kvalitetsmål.

Riktlinjer för skötseln

Kraftledningsägaren ska inför röjning eller liknande åtgärder samråda med Falu kommun.

Skötselområde 11: Äldre tallskog och klubbalkärr

Beskrivning

Området är cirka 2,3 ha och består av äldre tallar och ett litet kärr med klubbalk som finns i sydöstra delen. I kärret finns enstaka döda eller döende träd. Vissa av tallarna inom området i slutningen upp mot kraftledningen är reservatets grövsta och längsta träd. En av tallarna har kraftiga angrepp av reliktböck och möjligen har fler tallar sådana angrepp. Klubbalkskärret används idag som avstjälplingsplats för trädgårdsavfall vilket är negativt för kärret.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Huvuddelen av området ska vara talldominerat medan klubbalkbeståndet och övriga lövträd i anslutning till kärret får utvecklas fritt. Mängden stående och liggande död ved ska på naturlig väg öka vilket innebär att antalet hålträd ökar liksom mängden vedlevande svampar och insekter.

Riktlinjer för skötseln

Klubbalkskärret och lövträden intill får utvecklas fritt. En viss skötsel av det talldominerade området tillåts för att primärt gynna de äldre tallarna genom att en viss röjning/gallring av yngre tall utförs vid behov. De äldre tallarna i solexponerat läge friställs omgående för att gynna t.ex. reliktböcken. I övrigt gynnas lövträd om detta inte står i konflikt med övriga mål och riktlinjer.

Markering av reservatsgränsen ska göras så att inte t.ex. snöröjning av GC-vägen försåras.

Skyltar om förbud för tippning av trädgårdsavfall ska omgående sättas upp samt uppstädning och borttransport av en del trädgårdsavfall ska utföras.

SKÖTSELOMRÅDEN FÖR KULTURMILJÖ

Kulturhistoriskt intressanta lämningar finns inom södra delarna av S 8 där det finns ett område med röjningsrösen (K1) och en gammal kolbotten i kanten på sandtaget (K2). Ett odlingsröse finns i norra kanten på ängen (K3) i gränsen mellan S 2:2 och S 6.

Hänsyn till dessa lämningar skall tas vid skötseln. Enligt riktlinjerna för skötseln av S 2:2 så ska sly röjas bort i kanten mot ängen vilket även gynnar odlingsröset. Gallringen av S 8 kan eventuellt påverka röjningsrösen varför planeringen av gallringen bör utföras noggrant. Skötseln vid sandtaget bedöms inte påverka kolbotten.

SKÖTSELOMRÅDEN FÖR FRILUFTSLIV

Allmänt

Information och tillgänglighet i form av uppmärkta stigar och rastplatser är viktiga för att göra området tillgängligt för besökare.

Information

Informationstavlor med kartor och beskrivning av området samt dess värden för friluftslivet och den biologiska mångfalden ska finnas vid entréerna till reservatet. Platserna för skyltarna SK1-SK4 framgår av kartan. Vid varje ordningställd rastplats ska det även finnas en mindre informationstavla med en kortfattad beskrivning av området.

En informationsbroschyr om området ska ta fram och finnas tillgänglig vid skyltarna vid entréerna.

Tillgänglighet - vägar och parkering

Hur man når området

Området nås lättast genom att från riksväg 60 söder om Falu centrum svänga av mot norr och följa skyltningen mot Främsbacka. Efter 700 meter från avfarten från riksväg 60 ska det finnas en parkering (P) på vänster sida. Området kan även nås från Hälsingbergsskolan.

Vägvisare och P-skyltar

Vägvisare ska finnas vid avfarten från riksväg 60. P-skylt ska finnas vid parkeringen som man når från riksväg 60.

Parkeringsmöjligheter

En ny parkeringsplats ska anläggas vid ängens sluttning mot Främsbackavägen. Idag finns viss möjlighet till parkering vid Hälsingbergsskolan som dock är begränsad under skoltid.

Leder

Vandringsleder

Genom området går många stigar men cirka 3 km stig ska märkas upp enligt kartan. Bitvis delas vandringsleden av cyklar och ridning. Vandringsleden passerar de ordade rastplatserna och där finns även information om området och karta.

Cykel- och ridvägar

För att undvika slitage i känsliga delar av området är cykling och ridning endast tillåtet på speciellt utmärkta leder. Cykling är endast tillåtet på vägen i sydöstra delen av reservatet som binder ihop GC-vägen norr om Hälsingberg och Främsbackavägen. Ridning är tillåtet på samma väg som cyklingen samt på en stig som passerar reservatet från nordvästra hörnet och genom de centrala delarna för att där ansluta till vägen mellan GC-vägen och Främsbackavägen.

Byggnader

Vindskydd (slogbod) med eldplatser ska finnas på två platser, ett vid utsiktspunkten mot Hosjön (R1) och ett i reservatets nordvästra hörn (R2). För att undvika att folk tar ved i terrängen för eldning ska det finnas upplagd ved.

På ängen med utsikt mot Runn och Hosjön ska en eldplats med sittbänkar ställas i ordning (R3). För att undvika att folk tar ved i terrängen för eldning ska det finnas upplagd ved.

DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus för biologisk mångfald

Uppföljningen av kvalitetsmålen för biologisk mångfald utförs av Falu kommun.

Skötsel för biologisk mångfald

Skötseln utförs av Falu kommun. Vid större åtgärder som t.ex. röjning eller gallring ska utförda åtgärder dokumenteras.

Åtgärder/anläggningar för friluftslivet

Falu kommun kommer som förvaltare av naturreservatet ska fortlöpande tillse att informationstavlor, skyltar, leder, byggnader m.m. är i gott skick. Besiktningar ska dokumenteras.

Övriga förvaltningsåtgärder

Dokumenteras och journalförs.

Skötselkostnader

Skötseln bekostas av Falu kommun.

SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Tidplan och kostnader för åtgärder vid bildandet och iordningställande av reservatet.

Åtgärd	När	Beskrivning	Var	Kostnad
Investeringskostnader				
Skyltning och vägvisning	Första året	Framtagning och uppsättning av skyltar	SK 1-SK 4 samt rastplatser	50 000
Två vindskydd med eldplatser och bänkar samt en rastplats med bänkar och eldplats	Första året	Inköp och uppsättning	R1, R2 och R3	70 000
Parkeringsplats	Första året	Anläggning	P	30 000
			Investeringskostnad	150 000
Övriga startkostnader				
Uppmärkning av reservatsgräns och leder (cirka 3 km gräns och 3 km led)	Första året	Uppsättning av stolpar, röjning av gränser samt stigar m.m.	Hela området	60 000
Övrigt	Första året	Uppstädning av trädgårdsavfall, brunnslock m.m.	S 5 och S 11	10 000
Broschyr	Andra året	Framtagande och tryckning		30 000
			Övrig startkostnad	100 000
			Total startkostnad	250 000

Tidplan och kostnader för drift.

Skötselåtgärd	När	Beskrivning	Var	Kostnad	
Ängsbruk	Årligen	Slåtter, borttransport av slaget gräs	S 6	10 000	
Röjning	Vart femte år	Slyröjning m.m.	S 3, S 2:2, S 5, S 9	20 000	
Gallring	Efter samråd med SVS	Gallring och uttag av gallringsvirke och GROT	S 4 S 8	Intäkterna bedöms betala kostnaderna	
Underhåll	Årligen cirka 10 dagsverken	Underhåll av leder, skyltar, ved, vindskydd m.m.	Hela reservatet	28 000	
				Kostnad varje år	38 000
				Kostnad var femte år	58 000

BILAGOR

- Bilaga 1: Karta över området med skötselområden, stigar, skyltplatser och rastplatser
- Bilaga 2: Artförteckning över vissa påträffade lavar, tickor och insekter
- Bilaga 3: Historiebeskrivning om området